

FIȘA

raportului de activitate în anul 2014 pentru membrii titulari și membrii corespondenți ai AȘM

I. Titlul, numele și prenumele

Academician ALEXANDRU CIUBOTARU

II. Activitatea științifică

Pe parcursul anului 2014 s-a prelungit lucru asupra volumului IV a «Operelor alese». Sa finisat prima parte - «Embriologia agroecologică» și prelungesc lucru asupra părții a doua - «Embriologia evolutivă», în care un loc deosebit îl constituie compartimentul «Strategia și Evoluția Reproducerii Sexuate în lumea vegetalelor». Se pare că pentru prima dată alături de embriologia descriptivă este adusă o viziune a parcursului embrionar la plantele de cultură, urmărită la un număr mare de specii (culturi) în condiții agrocenotice. Amintim, că după părerea multor embriologi, inclusiv cunoscuți botaniști fitotehnicieni - plantele de cultură fiind lipsite de îngrijire, de întreținerea agrotehnică treptat sălbătesc.

Așa dar, în prima parte - «Embriologia agroecologică» pas cu pas se urmărește etapă după etapă complicatul proces reproductiv, inclusiv embrionar: formarea seminței (fructului), ținând cont de mediu și factorii agrocenotici. Aducem doar un singur argument în folosul convingerii noastre, care a demonstrat (prin cercetările noastre) necesitatea de a acsa cercetările embriologice a plantelor de cultură pe conceptul agroecologic, pe cercetarea interacțiunii dintre factorii exogeni (t^0 , umiditate, îngrășămintele minerale, erbicidele, pesticidele etc.) și plantă (se are în vedere dozele aplicate la unitatea de suprafață prelucrată). Despre aceasta se vorbește în prima parte a vol. IV a «Operelor alese». Tot odată sînt formulate: obiectul, scopul și sarcinile Embriologiei agroecologice, despre care am scris într-un șir de lucrări, comunicări publicate.

III. Rezultatele științifice principale

Monografii în ediții internaționale	
Monografii în alte ediții din străinătate	
Articole în reviste cu factor de impact mai mare de 1	
Articole în reviste cu factor de impact 0,1-1,0	
Articole în reviste cu factor de impact 0,01- 0,1	
Articole în alte reviste editate în străinătate	
Monografii editate în țară	
Articole în reviste naționale, categoria A	
Articole în reviste naționale, categoria B	
Articole în reviste naționale, categoria C	
Articole în culegeri	
Participarea la foruri științifice	

Activitatea inovațională

Numărul de cereri prezentate	
Numărul de hotărâri pozitive obținute	
Numărul de brevete obținute	
Numărul de brevete implementate	

IV. Rezultatele științifice obținute în anul de referință (până la 100 de cuvinte)

În acest an au fost selectate, prelucrate, descrise circa 400 de microelectronografii (scanate pentru volumul III (Atlas – Ontogenia organelor celulare)). După mai bine de trei ani de lucru asupra materialelor pregătite pe parcursul a mai multor ani, suntem gata de a prezenta la tipografie primele 4 volume (I, II, III, IV), care în totalitate cu desene și microelectronografii constituie mai bine de 2200 pagini (computerizate - aproximativ 129 coale de autor).

În anul 2014, în legătură cu finisarea lucrărilor de manuscris a primelor patru volume (I, II, III, IV) a «Operelor alese» și deoarece în prima jumătate a anului 2015 va fi finisată pregătirea vol. V și VI a «Operelor alese», am pregătit și prezentat la Fondul Ecologic Național (de pe lângă Ministerul Mediului) un proiect (grant) «Reproducerea sexuală - baza fitodiversității

vegetalelor; proiectarea, amenajarea dendrologică urbană și rurală» pentru a cofinanța editarea integrală. Mai jos succint aduc unele momente din scopul și esența proiectului (editării).

V. Activitatea didactică

Numărul cursurilor ținute	
Numărul total de persoane la care a fost conducător științific al tezei de doctorat	
Numărul persoanelor la care a fost conducător științific și care au susținut teza	1
Numărul manualelor, materialelor didactice editate	

VI. Activitatea managerială

A fost pregătit și prezentat la FNE grantul «Opere alese» Alexandru Ciubotaru (9 volume). «Operele alese» în nouă volume includ concepțiile teoretice în explicarea: (1) reproducerii sexuate – izvorul diversității biologice și (2) descrierea experienței în amenajarea și construcția dendrologică urbană și rurală. În primele 5 volume (I, II, III, IV, V) sunt aduse cercetări fundamentale în botanica structurală și agroecologică, efectuate de autor pe parcursul a cinci decenii; în următoarele 4 volume (VI, VII, VIII, IX) sunt expuse rezultatele concrete: File alese din istoria creării primei Grădini Botanice (Institut) în Moldova postbelică (1965-1987; 1988-1995); realizări în organizarea cercetărilor botanice și agroecologice a autorului în perioada activității în GB (I) AȘM și în Grădina Botanică de Stat Nichita a Academiei Agrare din Federația Rusă. Un deosebit accent este pus pe concepțiile de proiectare și construcție a Grădinii Botanice cu funcția didactică și de recreație la nordul Moldovei (or. Bălți) și (b) Grădinii Botanice didactice, medicinale și de iluminare culturală la sudul Moldovei (or. Cahul).

Principalele argumente a cercetărilor în domeniul ecologiei, botanicii structurale (tineretul studios) și evolutive au adus recunoștința școlii științifice moldovenești de citoembriologie, devenind parte componentă în manuale universitare; au contribuit la perceperea și modul de menținere a biodiversității, care apare în urma reproducerii sexuate. În volumele «Opere alese» se aduc un șir de argumente din diferite domenii ale botanicii teoretice și aplicative, la baza cărora stau factorii creatori – ecologici ai mediului ambiant. Concepția «Strategia și Evoluția reproducerii sexuate în lumea vegetală» (un compartiment a vol. IV), principiile agroecologice de creare și menținere a agro- și fitocenozelor, amenajării și creării parcurilor dendrologice și grădinilor botanice (Moldova, Crimeea) după părerea multor specialiști (despre care se vorbește în «Operele alese») merită a fi perpetuate pe meleagurile Moldovei.

Esența proiectului: în seria de monografii «Opere alese», Alexandru Ciubotaru (9 volume) este abordată, trasată și discutată perceperea teoretică a două actuale probleme agroecologice interdependente: a) bazele embriologice și citogenetice a diversității lumii vegetale – principalul component al ecosistemului ambiant și b) modelele realizate (de autor) de creare și asigurare a confortului ecologic în mediul de trai urban și rural.

VII. Informații generale

Premii, medalii, titluri etc.

1. La 29 august 2014 împreună cu foștii mei doctoranzi dr. A. Palancian și dr. I. Roșca am ținut un discurs la Casa Presei consacrat situației care sa creat în ultimele două decenii. Este vorba de stagnarea dezvoltării-construcției Grădinii Botanice (Institut) a AȘM. Despre problemele care stau în calea dezvoltării GB (I) ca instituție științifică se vorbește și în articolul reportaj (Vezi săptăminalul «Экономическое обозрение» din 29 august 2014, № 31, p. 22).

La conferința de presă cu tema: «De ce Republicii Moldova îi este atât de necesară o Grădină Botanică de tip european» este analizată temă menționată. Autoare interviului D-na Tatiana Miguluina menționează că scopul conferinței formulat în discursul nostru este: «Академик Александру Чуботару: «Хотим возродить интерес публики, городской власти к проблемам развития и завершения строительства Ботанического сада как Национального достояния».

Rămîne să mai adăugăm următoarele momente. La 24 august 2014 s-au împlinit 50 de ani de la cea mai importantă zi din istoria creării Grădinii Botanice (Institut) a AȘM pe actualul teren. Această decizie ne protocolată a avut o însemnătate crucială în dezvoltarea botanicii ca știință, în pregătirea

specialiștilor și desfășurarea cu succes a lucrărilor de construcție capitală și verde în termeni nespuse de strînși. Povestea acestei neordinare realizări a botaniștilor moldoveni detaliat va fi descrisă în volumul VI a «Operele alese».

2. Pe data de 14.VIII.2014 printr-o Scrisoare de serviciu m-am adresat Președintelui Republicii Moldova D-lui Nicolae Timofti, D-lui Prim-ministru Iurie Leancă. În copii: D-lui Igor Corman, președintelui AȘM, acad. Gheorghe Ducă, D-lui Vlad Filat, Marian Lupu, Ion Hadîrcă, Mihai Ghimpu și primarului Dorin Chirtoacă cu propunerea de a decreta construcția nefinisată a Parcului (Arboretumului) conceput de noi (Grădina Botanică (Institut) a AȘM) în 1976 și stopată 1990. Este vorba de 172 de ha. terenuri întrunite într-un masiv în partea de SW a Chișinăului, unit cu Grădina Botanică printr-un tunel efectuat în fundamentul magistralei Chișinău –Aeroport. Am descris istoria întrebării și situația dezastruoasă care a urmat după transmiterea unei părți de teren Ministerului de Cultură a Moldovei. În linii generale am vorbit și despre căile de revitalizare și demararea finisării construcției parcului orașenesc către anul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană (2019).

Crearea unui Parc pe o suprafață de 172 ha., teritoriu cu un nerepetat peisaj, format din diferiți versanți, lunci și coline cu un mic rîuleț care alimentează lacul acumulativ de o considerabilă suprafață (6 ha.), care joacă un important rol în asanarea spațiului în zilele fierbinți de vară. La cele spuse se adaugă colecțiile și masivele de arbori cu o vîrstă sporită, care astăzi de la sine alcătuiesc un refugiu ecologic atît de necesar pentru menținerea sănătății, organizarea masivă a activității de agrement și cultură în aer liber.

Adresarea noastră a fost redresată municipiului Chișinău și ministerelor de resort. Suntem cunoscuți cu opiniile pozitive. În răspunsul Viceprimarului Nistor Grozavu adresată nouă se spune: «Primăria municipiului Chișinău vine cu inițiativa de organizare a unei Ședințe nominalizate de Guvern cu factorii de decizie ai miniștrilor de resort, întru ameliorarea și urgentarea soluționării acestei probleme de însemnătate națională.

VIII. *Alte activități*

În adresare noastră către D-nul academician - coordonator al AȘM, A. Gulea și direcției GB (I) AȘM, directorului dr. A. Teleuța menționăm, că în anul 2015 Grădina Botanică (Institut) a AȘM va marca trei date de însemnătate crucială în dezvoltarea sa:

- 65 ani de la organizarea sectorului de Botanică (1950)
- 50 ani de la obținerea noului teren și începerea construcției GB pe actualul teren (1965)
- 40 ani din ziua (1975) conferirii GB AȘM statutul de instituție științifică – GB (I) AȘM
- Tot aici în această adresare D-lui academician - coordonator al AȘM A. Gulea, directorului GB (I) AȘM A. Teleuța am venit cu un șir de propuneri.

Semnătura